

УДК 338.48

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-339-345

Лариса МАРЦЕНЮК[©]
доктор економічних наук,
професор
(Український державний
університет науки і
технологій,
м. Дніпро, Україна)

Микола ГНЕННИЙ[©]
кандидат економічних
наук, доцент
(Український державний
університет науки і
технологій,
м. Дніпро, Україна)

Рікардо ФУРФАРО[©]
PhD (право)
Університет бізнесу
та соціальних наук
(м. Буенос-Айрес,
Аргентина)

РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ СВІТОВИХ ІННОВАЦІЙ

У статті окреслено інноваційні напрями розвитку внутрішнього туризму в Україні. Зокрема, запропоновано запроваджувати такий вид подорожей, як «за кордоном вдома». Наведено статистичні дані сплати податків до бюджету від туристичної діяльності. Визначено основні тенденції поведінки сучасного туриста в умовах війни в Україні. Наголошено на необхідності створення локацій під назвою «Меморіали пам'яті», що зможуть у післявоєнний період привабити іноземних туристів, сприяючи розвитку в'їзного туризму в Україні.

Ключові слова: туризм, внутрішній туризм, за кордоном вдома, в'їзний туризм.

© Л. Марценюк, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4121-8826>
Researcher ID: N-3917-2019
rwinform1@ukr.net

© М. Гненний, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2457-8651>
gnenniyn@ukr.net

© Р. Фурфаро, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5054-129X>
ricardofurfaro@yahoo.com.ar

Постановка проблеми. Туризм є однією з галузей, що найбільш стрімко розвивається та приносить доходи організаторам туристичних продуктів та послуг. На наш погляд, зацікавленим особам різного рівня, починаючи від простого споживача або інвестора до посадових осіб найвищого рівня варто звернути увагу на підтримку такої важливої індустрії для забезпечення додаткових фінансових надходжень, як туризм [1]. В останні роки фіксуємо незначний обсяг туристичних подорожей всередині країни, більшість туристів з України були орієнтовані на відпочинок за кордоном і реалізовували його за межами країни. Потрібно докласти максимум зусиль представникам різних галузей, аби суттєво розвинути внутрішній туризм в Україні. Наша держава має необхідні природні, історико-культурні та інші ресурси, що можуть бути цікаві потенційним споживачам туристських послуг, а також є фахівці в туристичній галузі, які здатні забезпечити організацію подібних якісних туристичних продуктів, залишилося знайти необхідні фінансові ресурси для реалізації амбітних інноваційних проєктів у галузі туризму та сформуванню в населення думку, що подорожувати всередині своєї країни – це нормально та навіть цікаво і корисно, а ще більш ощадливо [2].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Закордонні подорожі завжди були важливою частиною туризму, адже люди зазвичай шукають нові враження, щоб відволіктися від повсякденної рутини. Проте поїздка за кордон є доволі коштовним задоволенням через високу ціну на транспортування, страхування та інші пов'язані з цим витрати і часто вимагає тривалого часу для подорожі. На щастя, інтернаціоналізація зробила закордонний досвід доступним для споживачів туристичних послуг. Цікаво, що деякі місця в різних країнах здаються схожими на вигляд, і відвідування подібних місць у власній країні може створити у мандрівників відчуття, що вони відвідують іншу. Такі умови ідеальні для організаторів туристичних подорожей для просування внутрішнього туризму. Однак для його розвитку досвід закордонних подорожей не був достатньою мірою використаний, ймовірно, через низьку обізнаність про такі концепції туризму за кордоном серед дослідницької спільноти в галузі туризму. Крім того, інструмент, що дозволяє менеджерам із туризму та мандрівникам використовувати потенційний досвід закордонних подорожей у власних країнах, поки ще не повністю доступний. Щоб заповнити цю прогалину, пропонується впроваджувати концепцію «за кордоном вдома» як новий тип досвіду подорожей для просування внутрішнього туризму [3].

Ідентифіковані концепції в одній країні (наприклад, Австралія), подібні до інших країн (наприклад, Китай, Японія, Фіджі), можуть бути використані для просування внутрішнього туризму через досвід подорожей за кордоном. Водночас концепції, що є унікальними для країни (не застосовуються в інших), можуть бути використані як конкурентні переваги для залучення міжнародних відвідувачів.

Наведемо деякі приклади схожих локацій за кордоном. Так, мальовничі лавандові поля в Англії дуже нагадують ті, що знаходяться в Провансі у Франції. Тим часом індійці можуть відчути Рим, Італію у власній країні, прогулюючись вулицями Мангалуру, архітектура якого, особливо церков, дуже схожа на римську. Австралія – це одна країна, яка може похизуватися величезним потенціалом, щоб запропонувати враження від подорожей за кордоном завдяки багатокультурному населенню та великій території. Принцип «за кордоном вдома» створює багато переваг як для туристів, так і для національного туризму. Для туристів подорожі «за кордоном вдома» дозволяють заощадити час і гроші, адже зазвичай пересування до іншої країни та проживання в ній потребує більших коштів, аніж усередині власної. Водночас, завчасно рекламуючи подорожі «за кордоном вдома», організатори туристичних подорожей зможуть залучити більше туристів до місцевих визначних пам'яток і у такий спосіб зробити значний внесок у розвиток місцевої економіки [3].

Таким чином, тип подорожі «за кордоном вдома» – це особливий вид внутрішнього туризму, що передбачає враження, подібні до закордонних подорожей.

Практики в галузі туризму, особливо в тих країнах, що можуть запропонувати подорожі, подібні до закордонних, не змогли повністю використати переваги своїх місць для розвитку внутрішнього туризму. Однією з головних проблем, що перешкоджає прийняттю концепції «за кордоном вдома», є відсутність інструментів, котрі могли б допомогти спеціалістам у сфері туризму отримати вичерпні уявлення про можливі види подорожей, подібних до закордонних та наявних у місцевих напрямках, про локації, де

такі подорожі доступні, і відповідний час для відвідування певних місць для таких подорожей. Мешканців західної країни може зацікавити відвідування багатолюдних та затишних місць чи ринків, щоб познайомитися з азійською культурою, тоді як мешканцям азійських країн, можливо, буде цікаво відвідати місця з природними пейзажами, схожими на ті, що є в західних країнах. Хоча онлайн-пошук і може надати пропозиції щодо внутрішнього туризму замість міжнародних подорожей, кількість мандрів, що пропонуються, є обмеженою та не охоплює багатьох можливих видів подорожей, схожих на закордонні [4].

Для полегшення ідентифікації місцевих туристичних локацій рекомендується використовувати відповідну базу даних з фотографіями подорожей із геотегами, що доступні на платформах соціальних мереж, враховуючи, що створені користувачами різноманітні фотографії можуть ефективно фіксувати їхні враження від подорожей та спонукати інших туристів відвідувати саме ці місця.

Мета подорожі переважно впливає на вибір мандрівниками місця призначення. Одним із найсильніших мотивів для подорожей за кордон є бажання самовдосконалюватися або стати досвідченими мандрівниками. Багато туристів прагнуть відчувати екзотичний спосіб життя та збагатитися духовно, збільшивши свої знання та досвід про місцеві звичаї, їжу та мистецтво. Краєвиди є ще одним важливим мотиватором, що приваблює туристів і допомагає отримати задоволення від подорожей. Деякі туристи подорожують всередині країни для самовдосконалення, адже місцеві туристичні локації також дають їм новий досвід. Проте закордонні подорожі часто є більш привабливими, ніж внутрішні, оскільки люди можуть отримати більше нових і цікавих вражень, відвідуючи іншу країну, а не власну. Проте деякі туристи вибирали подорожувати всередині країни через різноманітні обмеження, пов'язані з поїздками за кордон. Наприклад, багато туристів відмовляються від поїздок за кордон із фінансових міркувань, а сім'ї з маленькими дітьми віддають перевагу внутрішнім подорожам через їхню зручність і відносно низький ризик [4].

Останніми роками з'явилося нове явище, оскільки люди почали подорожувати всередині країни в пошуках досвіду, схожого на закордонний. Наприклад, готель The Standard у Лондоні став одним із найбільш «інстаграмних» місць у місті завдяки своїй архітектурі та дизайну, що дуже нагадують Нью-Йорк. У відповідь на це деякі країни теж почали пропагувати подорожі на кшталт «за кордоном вдома». На американському туристичному веб-сайті The Points Guy перераховано 13 місцевих напрямків, що пропонують закордонні враження вдома, на батьківщині, причому за низьку ціну, а також надають деякі рекомендації щодо транспорту та розміщення впродовж таких подорожей. У свою чергу, індійська туристична платформа Travel Triangle опублікувала список індійських місць, що нагадують відомі міжнародні напрямки, і навіть представила порівняння оригінальних напрямків та їхніх копій.

Такий вид туристичних подорожей, як «за кордоном вдома», завдяки правильному використанню та рекламуванню подібних місць сприятиме поширенню внутрішніх подорожей і дозволить місцевим бюджетам отримати економічні вигоди. Ми впевнені, що в Україні теж є чимало локацій, схожих на закордонні, де хотіли б відпочити туристи, але вони просто ще не обізнані про таку можливість.

Метою статті є обґрунтування доцільності та можливості запровадження в Україні такого напрямку внутрішнього туризму, як «за кордоном вдома».

Виклад основного матеріалу. Надходження від туристичної галузі до загального бюджету України і до війни були несуттєві, а з початку повномасштабного вторгнення росії скоротилися втричі. І це не дивно, адже такі дестабілізуючі фактори, як: закриття авіаційного простору через війну, окупація частини території України, суттєве руйнування туристичної та транспортної інфраструктури, падіння реальних доходів населення, вкрай негативно вплинули на туристичну галузь.

У структурі продажів серед турів Україною переважають санаторні, що складають 44,4 %, на другому місці – поїздки в Карпати (29 %), на третьому – гірськолижні напрямки (19,5 %) в зимовий період. Також українці купують тури до санаторіїв на морському узбережжі, автобусні подорожі країною, обирають міський туризм і спеціалізований дитячий відпочинок [5].

За дев'ять місяців 2022 року представники туристичної галузі України сплатили на 33,34 % менше податків, ніж за аналогічний період 2021 року. Так, загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, скоротилася в середньому

на 28 %. При цьому зафіксовано, що кількість юридичних осіб зменшилася на 36 %, а фізичних – на 25 %.

Найбільша частка надходжень до держбюджету сплачена готелями – майже 673 млн грн. Але це на 35 % менше порівняно з аналогічним періодом 2021 року.

Водночас зафіксовано 42 % приросту сплаченого податку від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовувалися як тимчасовий прихисток для переселенців. А от частка сплаченого податку від діяльності турбаз, кемпінгів та дитячих таборів зменшилася майже на 65 % – загалом сплачено 110 млн грн податку.

Зростання розміру сплаченого податку за дев'ять місяців 2022 року продемонстрували Львівська (197 млн грн проти минулорічних 151 млн), Івано-Франківська (136 млн – проти майже 104 млн) та Київська (120 млн – проти майже 89 млн) області. Значний спад податкових надходжень зафіксований у Києві та Одеській області. На Одещині – на 78 %, а у м. Київ – на 43 %. Але попри війну, туристична галузь України продовжує працювати. Представники її досить швидко перелаштувалися на нові рейки. Готелі на територіях, де немає бойових дій, працюють як прихисток для вимушених переселенців [6].

Львів зазвичай був лідером за відвідуванням туристів, але зрозуміло, що в 2022 році іноземних туристів майже не було, більшість відвідувачів Львова становили переселенці з інших регіонів України та іноземні журналісти (до речі, їм останніх за рік прибула рекордна кількість – 2500 осіб). Саме під ці категорії відвідувачів старовинного міста туристичні центри переорієнтували власні послуги, намагаючись іноземцям якомога краще представити Україну, а переселенцям допомогти якомога швидше освоїтися в незнайомому місці (наприклад, було організовано безкоштовні екскурсії містом).

Саме іноземні журналісти, дипломати, волонтери, а також переселенці, які могли дозволити собі жити у готелях, принесли Львову у 2022 році рекордну суму туристичного збору. Водночас наповненість закладів розміщення під час зимових свят у Львові, що зазвичай є піковим періодом для туризму, скоротилася більше ніж удвічі. Через неможливість спрогнозувати ситуацію люди бронювали і бронюють номери в готелях не за пару місяців, як було раніше, а лише за кілька днів.

Також змінились і найбільш відвідувані приїжджими місця у Львові. Якщо раніше, до повномасштабного вторгнення, такими місцями були оглядові майданчики Ратуші і Високого замку, то у 2022 році, коли вони зачинені, найбільш відвідуваним місцем у Львові став меморіал Героям Небесної сотні [7].

Зауважимо, що в Україні є туристичні місця, дуже схожі на знамениті локації за кордоном.

Наприклад, Вілково, містечко на воді, дуже схоже на італійську Венецію. Тут теж можна проїхатися на українській гондолі та помилуватися чудовими краєвидами.

Точну копію справжнього африканського сафарі можна побачити на широких просторах заповідника Асканія Нова, де у вільних умовах проживають дивовижні для наших країв птахи і тварини.

Фантастичний пейзаж із квітучих сакур можна побачити не лише в Японії, а і в Ужгороді, де разом із сакурою розпускаються різнобарвні магнолії.

Цінителям Альп можна знайти подібні краєвиди в українських Карпатах, де величні зелені гори зі сніговими шапками захоплюють око туристів.

Помилуватися точною копією знаменитого голландського парку нарцисів можна і на Закарпатті, у районі містечка Хуст, де зелений простір щороку укривається білосніжним цвітінням нарцисів.

Хто планував поїхати до Праги, може отримати подібні враження в Чернівцях, адже вулиця Ольги Кобилянської дуже нагадує старовинну Європу. Також цікавими локаціями в цьому місті для туристів можуть стати величні ратуші і собори з фресками, оригінальний будинок-корабель та національний університет – він один із найстаріших в Україні та ззовні нагадує найвідоміші європейські університети: Кембридж, Сорбонну та ін.

Чудові зелені пагорби Ірландії з її скелястим рельєфом можна побачити і в Хмельницькій області, точніше, в селі Бакота.

У районі села Буки на Хмельниччині є одне воістину райське містечко, котре українці вже давно прозвали «маленькою Швейцарією». Все завдяки Буцькому каньйону, високі скелясті береги якого простяглися вздовж річки Гірський Тікич. Цей

пейзаж нагадує норвезький фіорд. Найбільш прекрасним Буцький каньйон постає саме в травні – природа укривається яскраво-зеленим різнотрав'ям і «прикрашається» дикими тюльпанами. Зовсім поряд із каньйоном туристам відкриється величний водоспад, а недалеко від нього можна побачити руїни старовинного млина, побудованого ще в XIX столітті.

Відвідування Джуринського водоспаду у Тернопільській області може замінити поїздку до Ніагарського. Ця локація дозволяє і насолодитися одним із найбільших водоспадів України, і скупатися у кристально чистій воді.

Маленьке село Заліщики на Тернопільщині разюче нагадує один із куточків Німеччини під назвою Сааршляйфе, де річка Саар огинає зелений пагорб села Оршольц. Довгий час це місце на Тернопільщині знаходилося під протекторатом Польщі, якій воно і зобов'язане старовинним костелом Щепанова, величним маєтком князя Понятовського та церквою Св. Трійці [8].

Безумовно, це не повний перелік туристичних локацій в Україні, подібних закордонним. Допомогти співвітчизникам знайти цікавий і корисний відпочинок в Україні, що схожий на закордонний, може будь-хто, розмістивши у соціальних мережах подібну інформацію із застосуванням геотегів.

Пропонуємо розвивати інноваційну концепцію «за кордоном вдома» як новий тип подорожі для просування внутрішнього туризму.

Перевага концептуальної моделі полягає в її здатності ідентифікувати різні місцеві локації, що можуть викликати у відвідувачів відчуття, що вони перебувають за кордоном, не залишаючи рідних країн. Об'єднання фотографій із позначенням їхнього місця розташування та часу може надати детальну інформацію про потенційні враження від подорожі, місцезнаходження локацій в країні та їхню доступність.

Дослідження досвіду «за кордоном вдома» також має здійснюватися з урахуванням специфіки досліджуваної країни. Досвід подорожей охоплює кілька аспектів, зокрема, подорожі, огляд визначних пам'яток, ресторани та покупки. Таким чином, організація подорожей на кшталт «за кордоном вдома» в Україні може зосереджуватися на досвіді покупок, оскільки українці напевно зацікавлені в покупках товарів міжнародних брендів або відвідуванні краєвидів, схожих на ті, що є в західних країнах.

Наразі, коли міжнародні подорожі обмежені через спалахи захворювань або економічні кризи, спричинені війною, туристичні поїздки всередині країни можуть відігравати вирішальну роль у відновленні економіки України, сприяючи розвитку внутрішнього туризму.

Висновки. Отже, українці почали дозволяти собі короткі подорожі країною, але загальна сума чеку дуже знизилась у зв'язку з падінням реальних доходів населення.

Можна виокремити певні тенденції, що притаманні сучасним туристам: серед бронювань переважають санаторний, тобто оздоровчий, відпочинок та відпочинок для заспокоєння, якомога далі від можливих повітряних тривог, вибухів; однією з ключових вимог із боку туристів до закладу розміщення є безперебійна наявність світла, води, зв'язку; почастишали бронювання соло-турів для однієї людини, а також сімейні поїздки. Крім того, спостерігається тенденція планування турів, так би мовити, «на завтра», при цьому довгострокове планування відпочинку майже не відбувається, адже потенційні споживачі туристських послуг у нинішніх умовах не мають змоги планувати на довгостроковий період [9].

Для розвитку внутрішнього туризму в Україні пропонуємо такий його вид, як «за кордоном вдома», адже він себе добре зарекомендував в інших країнах. Деякі вітчизняні напрямки дуже схожі на закордонні, що дозволяє туристам спостерігати іноземні краєвиди, відчути іншу культуру та насолодитися незвичною їжею всередині своєї країни. Подорожі «за кордоном вдома» цілком реально можуть замінити міжнародні подорожі внутрішніми, якщо запропонувати мандрівникам деякі схожі місцеві альтернативи міжнародним напрямкам, завдяки чому вони можуть відчути, що подорожують за кордоном, навіть не залишаючи власної країни. Окрім розвинення туристичних локацій під назвою «за кордоном вдома» (що зорієнтовані на українців та розвиток внутрішнього туризму), саме зараз важливо фіксувати пам'ять про злочини росії на території України та створювати майбутні туристичні локації під назвою «Маршрути пам'яті». Ми впевнені, що подібні маршрути відвідають мільйони туристів з усього світу, у такий спосіб допомагаючи Україні не тільки моральною підтримкою та

вшануванням відваги наших доблесних військових і цивільних громадян, а й фінансовими вкладеннями (тобто ці маршрути допоможуть розвинути в'їзний туризм в Україні).

Окремо хочемо підкреслити, що швидкість відновлення туристичної галузі в Україні залежатиме від швидкості відновлення туристичної і транспортної інфраструктури, адже потрібно пам'ятати, що майже кожна туристична подорож містить транспортну складову, а отже, турист висуває певні вимоги і до туристичної, і до транспортної інфраструктури [10].

Саме дослідженню залучення інвестицій на відновлення та розвиток туристичної галузі в Україні спрямовуватимуться подальші дослідження авторів.

Список використаних джерел

1. Martseniuk Larysa, Ricardo Furfaro, Kovalenko-Marchenkova Yevheniia. Directions of integration of railway transport of Ukraine into the European railway network. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2022. Vol. 2. No. 2. P. 96–109. URL : https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/2_2/PhERL-2_2022-96-109.pdf.
2. Марценюк Л. В., Груздев О. В., Кандел Б. Напрями розвитку інноваційних технологій з урахуванням уподобань мілєніалів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. № 4. 2022. С. 367–371. URL : https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/02/NV_4/NV_4-2022-367-371.pdf.
3. Bos L., McCabe S., Johnson S. Learning never goes on holiday: An exploration of social tourism as a context for experiential learning. *Current Issues in Tourism*. 2015. No. 18(9). P. 859–875.
4. Charmaz K. C. Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis (2nd ed.). 2014. Sage Publications, Los Angeles, CA.
5. Внутрішній туризм в Україні зростає попри бойові дії. *Укрінформ*. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3619754-vnutrisnij-turizm-v-ukraini-zrostaє-popri-bojovi-dii.html>.
6. Через війну надходження до держбюджету від тургалузі скоротилися майже на 34%. *ДАРТ*. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34>
7. Бодняк О. Тисячі журналістів і лише десятки туристів, – управління туризму ЛМР про підсумки року. *ZAXID.NET*. URL : https://zaxid.net/turizm_u_lvovi_2022_upravlinnya_turizmu_lmr_pro_pidsumki_roku_n1555472.
8. *Саджениця I*. 10 місць в Україні, які схожі на світові курорти. *TBOC MICTO*. URL : https://tvoemisto.tv/news/10_mists_v_ukraini_ta_ih_svitovi_vidpovidnyku_74148.html.
9. Тараненко А. Рік, який все змінив назавжди. Чи існує туризм в Україні під час війни. *РБК-УКРАЇНА*. URL : <https://www.rbc.ua/rus/travel/rik-kiy-zminiv-nazavzhd-chi-issue-turizm-1672509414.html>.
10. Менеджмент: інноваційний аспект : монографія / Т. Ю. Чаркіна, Л. В. Марценюк, В. О. Задоя, І. В. Токмакова, Є. В. Жернова ; за заг. ред. проф. Л. В. Марценюк ; Укр. держ. ун-т науки і технологій. Дніпро, 2022. 136 с.

Надійшла до редакції 19.02.2023

References

1. Martseniuk, L., Furfaro, R., Kovalenko-Marchenkova, Ye. (2022) Directions of integration of railway transport of Ukraine into the European railway network. *Philosophy, Economics and Law Review*. Vol. 2. No. 2. pp. 96–109. URL : https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/2_2/PhERL-2_2022-96-109.pdf.
2. Martseniuk, L., Hruzdyev, O., Kandel, B. (2022). Napryamy rozvytku innovatsiynykh tekhnolohiy z urakhuvannyam upodoban' milenialiv [Development directions of innovative technologies taking into account the preferences of millennials]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4, pp. 367-371. URL : https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/02/NV_4/NV_4-2022-367-371.pdf. [in Ukr.].
3. Bos, L., McCabe, S., Johnson, S. (2015) Learning never goes on holiday: An exploration of social tourism as a context for experiential learning. *Current Issues in Tourism*. No. 18(9). pp. 859–875.
4. Charmaz, K. (2014) Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis (2nd ed.). Sage Publications, Los Angeles, CA.
5. Vnutrishniy turizm v Ukraini zrostaє popry boyovi diyi [Domestic tourism in Ukraine is growing despite hostilities]. *Ukrinform*. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3619754-vnutrisnij-turizm-v-ukraini-zrostaє-popri-bojovi-dii.html>. [in Ukr.].
6. Cherez viynu nadkhodzhennya do derzhbyudzhetu vid turhaluzi skorotylysya mayzhe na 34% [As a result of the war, revenues from the tourism sector to the state budget decreased by almost 34%].

DART. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34>. [in Ukr.].

7. Bodnyak, O. Tysyachi zhurnalistiv i lyshe desyatky turystiv, – upravlinnya turizmu LMR pro pidsumky roku [Thousands of journalists and only dozens of tourists, LMR tourism management about the results of the year]. *ZAXID.NET*. URL : https://zaxid.net/turizm_u_lvovi_2022_upravlinnya_turizmu_lmr_pro_pidsumki_roku_n1555472 [in Ukr.].

8. Sadzhenytsya I. 10 mists v Ukraini, yaki skhozhi na svitovi kurorty [10 places in Ukraine that are similar to world resorts]. *TVOIE MISTO*. URL : https://tvoemisto.tv/news/10_mists_v_ukraini_ta_ih_svitovi_vidpovidnyky_74148.html. [in Ukr.].

9. Taranenko, A. Rik, yakyy vse zminyv nazavzhdy. Chy isnuye turizm v Ukraini pid chas viyny [The year that changed everything forever. Does tourism exist in Ukraine during the war?]. *RBK-UKRAINA*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/rik-kiy-zminiv-nazavzhdi-chi-isnuye-turizm-1672509414.html>. [in Ukr.].

10. Menedzhment: innovatsiynny aspekt : monohrafiya [Management: innovative aspect [Text]: monograph]. T. Yu. Charkina, L. V. Martseniuk, V. O. Zadoya, I. V. Tokmakova, Ye. V. Zhernova ; za zah. red. prof. L. V. Martseniuk ; Ukr. derzh. un-t nauky i tekhnolohiy. Dnipro, 2022. 136 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Larysa Martseniuk, Mykola Hnenny, Ricardo Furfaro. Development of directions for the renovation of the tourist sector of Ukraine taking into account global innovations. The article outlines innovative directions for the development of domestic tourism in Ukraine. In particular, it is proposed to introduce such a type of travel as «abroad at home». A study of the «abroad at home» experience should also be tailored to the nature of the country being studied. The travel experience includes several aspects including travel, sightseeing, dining and shopping. Studies of the experience of being «abroad at home» in Ukraine may focus on the shopping experience, as residents of these countries may be interested in purchasing goods from international brands or visiting sights similar to those found in other countries. The advantages and disadvantages of this type of travel are outlined. It has been proven that there are tourist places in Ukraine that are very similar to famous places abroad. Examples of the possible organization of tourist locations in Ukraine, similar to foreign ones, are given. Statistical data on the payment of taxes to the budget from tourism activities are given.

The main trends in the behavior of modern tourists in the conditions of the war in Ukraine are outlined. Among them: sanatorium, i.e., wellness rest and relaxation rest, as far as possible from air alarms and explosions, prevail among bookings; one of the key requirements of tourists to the accommodation facility is the uninterrupted availability of electricity, water, and communication; Bookings of solo tours for one person or family trips have become more frequent. There is also a tendency to plan tours so to speak «for tomorrow», long-term planning of recreation almost does not take place, because potential consumers of tourist services in the current conditions are not able to plan for a long-term period.

The need to create locations called «Memorials of Memory» is emphasized will be able to attract foreign tourists in the post-war period, contributing to the development of inbound tourism in Ukraine. It was emphasized that the speed of recovery of the tourism industry in Ukraine will largely depend on the speed of recovery of the tourist and transport infrastructure. It was noted that it is the study of investment attraction for the recovery and development of the tourism industry in Ukraine that should be directed further research by scientists.

Keywords: *tourism, domestic tourism, abroad at home, inbound tourism.*